

Betreft: wijziging landenbeleid Afghanistan ten behoeve van Algemeen Overleg 4 juli 2019

Leiden, 27 juni 2019

Geachte Tweede Kamerleden, woordvoerders migratiebeleid,

“Zet ze niet gedwongen uit. Als ze gedwongen uitgezet worden, zouden ze geronseld kunnen worden door terroristische groepen of worden ze hier ongewenste burgers. Of ze gaan opnieuw asiel vragen in de EU. En dat helpt alleen de mensensmokkelaars.”

Dit zegt de Afghaanse minister van Migratie en Immigratie, Alami Balkhi, in een item van Nieuwsuur d.d. 23 maart 2019.¹ Volgens de minister is het land niet veilig genoeg voor terugkeer. Aanslagen en geweld, van alle partijen, neemt toe waardoor veel burgers omkomen. De Afghaanse minister verzoekt Nederland op zo'n manier naar de asielaanvragen te kijken dat Afghanen asiel kunnen krijgen. Als dat niet lukt, verzoekt hij te wachten tot ze vrijwillig terugkeren of een tijdelijke verblijfsvergunning te verlenen. Een woordvoerder van het Ministerie van Justitie en Veiligheid van Nederland zegt tegen Nieuwsuur echter dat terugkeer naar Afghanistan wel mogelijk is. Daarmee schuift Nederland het standpunt van de Afghaanse minister over de veiligheidssituatie in zijn land terzijde.

Afghanistan één van de meest gewelddadige landen ter wereld

Op 7 maart jongstleden is een nieuw ambtsbericht Afghanistan gepubliceerd. Het ambtsbericht beschrijft de veiligheidssituatie vanaf juni 2018 en de mensenrechtensituatie vanaf november 2016. Deze periode werd gekenmerkt door een felle strijd tussen de regering en de Taliban. Uit het ambtsbericht blijkt dat er in 2018 10.993 burgerslachtoffers vielen, waarvan 3.804 doden. Dit is een toename ten opzichte van 2017 van 11 procent. De situatie in de provincie Ghazni is aanzienlijk verslechterd. Na een aanval van de Taliban in november 2018 zijn er bijna 50.000 mensen ontheemd geraakt (in het ambtsbericht staat foutief vermeld dat het over honderden ontheemden gaat²). De mensenrechten van vrouwen en meisjes, homoseksuelen en afvalligen in heel Afghanistan worden ernstig geschonden.

Het recente rapport van EASO (European Asylum Support Office) van 12 juni 2019 over de veiligheidssituatie laat opnieuw zien dat de situatie in Afghanistan gestaag blijft verslechteren.³ Sinds het begin van de terugtrekking van buitenlandse troepen (2012) hebben opstandelingen de Afghaanse troepen steeds vaker aangevallen. Ze opereren in grotere eenheden, namen steeds vaker de controle over in grotere gebieden buiten de stedelijke centra en werden succesvoller in het bezetten van districtscentra. In 2018 werd de strijd geïntensiveerd, met name in het oosten, zuidoosten en in sommige gebieden in het zuiden. De Taliban boekte territoriale winst in dunbevolkte gebieden en in gebieden waar in jaren niet gevochten was. De Taliban heeft verder twee grote

¹ Vindplaats: <https://www.youtube.com/watch?v=pP482zcUSfw&feature=youtu.be>.

² In het ambtsbericht staat dat de Talibanaanval in november 2018 op drie districten in Ghazni en Uruzgan leidde tot honderden burgers die ontheemd raakten. Uit de bron waar dit op gebaseerd is blijkt echter dat het gaat om honderden families uit één van de drie districten. In het bericht wordt ervan uitgegaan dat één familie gemiddeld uit 7 personen bestaat. Ook andere bronnen noemen duizenden ontheemden. Zo spreekt de VN (februari 2019) over massale ontheemding en IDMC van in totaal 47405 ontheemden.

³ Vindplaats: https://col.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/Afghanistan_security_situation_2019.pdf.

aanvallen ingezet op provinciehoofdsteden (Farah en Ghazni). De aanvallen in Ghazni waren ongekeerd in hun bereik en leidden tot massale ontheemding. Daarnaast verhoogde IS (Islamitische Staat) in 2018 de frequentie en intensiteit van de aanslagen, met name in de oostelijke regio.

Nederland zit in de achterhoede als het om toekenningspercentages gaat van verblijfsaanvragen voor mensen uit Afghanistan. In Nederland schommelt dit rond de 35%, terwijl dit in andere landen veel hoger ligt.⁴ Zo kent Italië een toekenningspercentage van 98.4%, Slovenië 77.7%, Frankrijk 66,9% (bron: Eurostat), Duitsland 52.2% en België 50,6%.

(Dreigende) uitzettingen gaan door

De afgelopen maanden zijn uitzettingen voorkomen door inzet van advocaten, mensenrechten- en kinderrechtenorganisaties. Hieraan is echter wel vaak detentie voorafgegaan. Dat is zeer schadelijk, in het bijzonder voor kwetsbare mensen zoals kinderen. Het huidige beleid houdt onvoldoende rekening met de ernstig verslechterde algemene veiligheidssituatie in Afghanistan en de specifieke situatie van kwetsbare vluchtelingen uit dat land. Er is daarnaast een gebrek aan adequate re-integratie ondersteuning en monitoring om er voor te zorgen dat de terugkeer duurzaam is.

Verslechterde positie alleenstaande vrouwen met kinderen

De situatie in Afghanistan is voor iedereen te onveilig om gedwongen te worden uitgezet. Specifiek wijst het ambtsbericht op de bijzonder slechte positie van alleenstaande vrouwen in Afghanistan. In Afghanistan is het zeer ongebruikelijk om te leven als alleenstaande vrouw. Zij worden vaak gezien als eigendom van hun vader voordat ze het eigendom van hun echtgenoot worden. De Staatssecretaris gaf voorheen aan dat alleen werd gekeken naar de band van de vrouw met de vader en echtgenoot in kwestie. Hierdoor zouden vrouwen minder afhankelijk zijn van in Afghanistan verblijvende familieleden zoals broers, ooms of neven. Het beleid is echter aangepast in 2018. Er wordt nu ook naar andere familieleden gekeken en dit levert schrijnende situaties op. Zo zien we dat asielaanvragen van alleenstaande vrouwen worden afgewezen omdat ze volgens de IND terecht kunnen bij bijvoorbeeld schoonfamilie in Afghanistan, of bij een oudere broer. De vrouwen zullen bij terugkeer volledig afhankelijk zijn van deze familieleden. In het ambtsbericht staat dat de kans groot is dat de schoonfamilie eist dat de weduwe trouwt met een broer of neef. Soms worden gescheiden vrouwen volgens het ambtsbericht zelfs gedwongen hun voogdijschap van de kinderen af te staan aan mannelijke familieleden. Wij vinden dat alleenstaande vrouwen en hun kinderen bescherming in Nederland nodig hebben en een asiolvergunning zouden moeten krijgen.

Onvoldoende aandacht voor kinderen in ambtsbericht Buitenlandse Zaken

Volgens een onderzoek van NOAS,⁵ zijn van de twaalf onderzochte Europese landen, Nederland, Denemarken en Noorwegen de enige landen die gezinnen met kinderen uitzetten. Op 6 maart 2019 lanceerde UNICEF Nederland de Child Notice Afghanistan, een Kinderambtsbericht.⁶ Dit rapport (gebaseerd op publiek beschikbare data en informatie) schetst een beeld van de situatie van kinderen in het land. Uit dit rapport blijkt dat kinderen in Afghanistan in zeer moeilijke en gevaarlijke

⁴ Zo zijn er rechtbanken (met name in Frankrijk) die Dublin referrals hebben geblokkeerd omdat het land waarnaar zou worden uitgezet wel uitzet naar Afghanistan en er dus sprake zou zijn van indirect refoulement. ECRE beschrijft dit als volgt: "According to analysis from ECRE's AIDA database, Afghan nationals were among the top three countries of origin of people claiming asylum in Germany, France, Greece, Turkey, Belgium, Bulgaria and Slovenia in 2018. Recognition rates varied from 98.4% in Italy to 24% in Bulgaria. Slovenia (77.7%), Finland (73.4%) and Greece (70.9%) had high rates, contrasting with 33% in Sweden, 50.6% in Belgium and 52.2% in Germany. There was an interesting shift in Nordic countries with a significant rise in the recognition rate in Finland (up from 45.4% at the end of 2017) and Norway (35.7% at the end of 2017). This persisting divergence and the risk of human rights violations that results has prompted an increasing number of courts to suspend Dublin transfers of asylum seekers to countries where they would be at risk of onward deportation. In 2018, for example, domestic courts – mainly in France – ruled against transfers of Afghan asylum seekers to Germany, Austria, Belgium, Sweden, Finland and Norway."

⁵ Vindplaats: <http://www.noas.no/wp-content/uploads/2018/05/Afghanistan-notat-pa%CC%8A-engelsk.pdf>.

⁶ <https://www.unicef.nl/nieuws/2019-03-06-nieuw-rapport-over-leefomstandigheden-van-kinderen-in-afghanistan>

omstandigheden opgroeien.⁷ Het systeem van kindbescherming kan kinderen onvoldoende bescherming bieden tegen geweld, misbruik, kindhuwelijken, kinderarbeid of rekrutering als kindsoldaat. Meer dan een kwart van alle burgerslachtoffers is kind. Een rapport van Save the Children onderschrijft dit beeld. Er is bij terugkeer een gebrek aan veiligheid, adequate opvang en re-integratiemogelijkheden.⁸ Zoals ook in het ambtsbericht geciteerd wordt uit het rapport: “Bijna een op de vijf uit Europa teruggekeerde kinderen gaf aan dat iemand had gepoogd hen na hun terugkeer te rekruteren om deel te nemen aan de gewapende strijd, geweld daden te plegen of samen te werken met een gewapende groep.”⁹ Verder staat in het ambtsbericht dat er een sterke stijging (53 procent) was van het aantal kinderslachtoffers door gewapend geweld.

In de reguliere ambtsberichten is doorgaans onvoldoende aandacht voor de specifieke situatie van kinderen. Hoewel er in het nieuwe algemeen ambtsbericht Afghanistan van de overheid informatie is opgenomen over kinderen als specifieke groep, zien wij een hiaat in bestaande ambtsberichten wat betreft kindspecifieke informatie. Zo ontbreekt informatie over de opvang in Afghanistan van kinderen die niet langer bij hun ouders kunnen wonen en is er weinig informatie over basisrechten als water en gezondheidszorg. Vanwege hun kwetsbaarheid, is het juist belangrijk om specifiek de levensomstandigheden van kinderen in acht te nemen en bij elk besluit in de asiel- en terugkeerprocedure het belang van het kind zorgvuldig af te wegen.

Zolang de veiligheid en adequate re-integratie van kinderen onvoldoende is gewaarborgd, is het niet verantwoord kinderen en gezinnen gedwongen terug te laten keren naar Afghanistan.

Concluderend

Wij verzoeken de Nederlandse overheid om, gezien de nieuwe informatie over de situatie in Afghanistan, de kwetsbaarheid van specifieke groepen en in het bijzonder de algemeen verslechterde veiligheidssituatie, het landenbeleid voor Afghanistan te herzien.

We roepen de Nederlandse overheid op om te stoppen met het detineren en uitzetten van Afghaanse vluchtelingen en in het bijzonder geen alleenstaande vrouwen, kinderen en gezinnen uit te zetten. Nederland zou moeten erkennen dat Afghanen niet kunnen terugkeren naar gebieden waar omgevochten wordt, zoals Ghazni, of die in handen zijn van de Taliban of IS.

Hoogachtend,

Namens Amnesty International, Cordaid, Defence for Children, Don't Send Afghans Back, INLIA, Kerk in Actie, Stichting LOS, Oxfam Novib, PAX, Save the Children, UNICEF Nederland en VluchtelingenWerk Nederland.

Martine Goeman
m.goeman@defenceforchildren.nl

⁷ Een kwart van de teruggekeerde kinderen gaat niet naar school. Een op de achttien Afghaanse kinderen wordt niet ouder dan een jaar; twee op de vijf kinderen kan zich fysiek of mentaal niet goed ontwikkelen. Een op de vier kinderen heeft ondergewicht en 1,3 miljoen kinderen zijn acuut ondervoed.

⁸ Save the Children, *From Europe to Afghanistan: Experiences of Child returnees*. Vindplaats: <https://resourcecentre.savethechildren.net/library/europe-afghanistan-experiences-child-returnees>.

⁹ Save the Children, *From Europe to Afghanistan: Experiences of Child returnees*. Vindplaats: <https://resourcecentre.savethechildren.net/library/europe-afghanistan-experiences-child-returnees>.